

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 116

van **KARL VANLOUWE**

datum: 16 december 2021

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

Europese Commissie - Voorstel vernieuwing Schengenregels - Intra-Belgisch overleg

Op 14 december 2021 stelde de Europese Commissie een herziening van de Schengenregels voor. Het voorstel kan gezien worden als een poging om het huidige regelgevend kader aan te passen aan acute uitdagingen voor het Schengenacquis, zoals de instrumentalisatie van vluchtelingen aan de Europese buitengrens met Wit-Rusland of een (dreigende) sluiting van de Europese binnengrenzen in de strijd tegen de coronapandemie.

Concreet tracht het voorstel het vrij verkeer van personen binnen de Schengenzone zo goed als mogelijk te vrijwaren, ook in crisistijd, en externe bedreigingen te weren. Zo voorziet het in een snellere coördinatie tussen de lidstaten bij het opleggen van reisbeperkingen (bijvoorbeeld tijdens een pandemie), alternatieve maatregelen zodat reisbeperkingen een laatste redmiddel zijn, begeleidende maatregelen om de impact van zulke maatregelen op het vrij verkeer te beperken,...

Nu de Europese Commissie haar voorstel heeft bekendgemaakt, kunnen de debatten op het niveau van de lidstaten en het Europees Parlement aanvatten.

1. Kan de minister-president het voorstel van de Europese Commissie toelichten?
2. Kan de minister-president de visie van de Vlaamse Regering op dit voorstel toelichten?
3. Hoe verhoudt de visie van de Vlaamse Regering zich tot die van de federale overheid en die van de andere deelstaten? In welke mate wijkt de Belgische houding af van de visie van de Vlaamse Regering? Wanneer vond het intra-Belgisch overleg plaats?
4. Hoe zal de minister-president erover waken dat de Vlaamse belangen in dit dossier in acht worden genomen?

**Vlaams
Parlement**

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 116 van 16 december 2021

van **KARL VANLOUWE**

1. De Europese Commissie publiceerde op 14 december 2021 het langverwachte 'voorstel tot wijziging van de 'Schengengrenscore' (verordening 2016/399). Na goedkeuring zouden deze wijzigingen de Schengenzone weerbaarder moeten maken tegen actuele en toekomstige uitdagingen. Sinds 2015 staat de Schengenwerking immers onder druk. Daarvoor zijn drie redenen: de Covid-19-crisis, terreuraanslagen en het instrumentalisieren van migranten.

De voorstellen concludeert een drieluik voorgesteld in het kader van het Asiel- en Migratiepact van september 2020, naast de 'mededeling rond de Schengenstrategie' en de 'herziening van de verordening betreffende het Schengenevaluatie- en Monitoringmechanisme'. De initiatieven rond een versterkte politiesamenwerking, uitgebracht op 8 december 2021, moeten lidstaten eveneens helpen om bij dreigingen eerst andere middelen in te zetten, vooraleer beslist wordt tot hernieuwde binnengrenscontroles. Het Commissievoorstel is uitgewerkt rond drie luiken: het instrumentalisieren van migranten tegengaan, leerpunten uit de aanpak van de Covid-19-pandemie en ten slotte de noodzakelijke verbetering van binnengrenscontroles. In wat volgt, licht ik elk van deze drie punten wat uitgebreider toe.

1° Om het instrumentalisieren van migranten te vermijden, suggereert de Europese Commissie vooreerst enkele meer eenduidige definities. Verder worden concrete acties opgesteld die lidstaten in dit geval kunnen ondernemen: het beperken van het aantal grensdoorlaatposten, het versterken van grensbewaking en het inzetten van mensen en technologische middelen. Bovendien kan het Europese Grenswachtagentschap Frontex een kwetsbaarheidsanalyse uitvoeren. Indien deze analyse aan het grensdeel in kwestie een 'kritiek impactniveau' vaststelt, stelt de Uitvoerend Directeur van Frontex aanbevelingen op omtrent acties aan die buitengrens, dit overeenkomstig de Europese Grens- en Kustwachtverordening.

2° Ten tweede trekt de Europese Commissie uit de Covid-19-aanpak de les dat er een uniforme aanpak nodig is om reisbeperkingen voor niet-essentiële reizen naar de EU in te voeren. Dat zou dan gebeuren op basis van een uitvoeringsverordening van de Raad en treedt in werking wanneer er sprake is van een ziekte die de volksgezondheid bedreigt en een epidemisch potentieel heeft. Deze uitvoeringsverordening zou wettelijk bindend zijn en een uniformere toepassing toelaten dan een raadsaanbeveling. De Commissie zou bovendien zelf de mogelijkheid krijgen om binnengrenscontroles voor te stellen wanneer dreigingen meerdere lidstaten tegelijkertijd treffen en het algemeen Schengenfunctioneren in het gedrang komt. Deze bedreigingen kunnen zich ook op een ander terrein dan op volksgezondheid situeren. Het betreft hier dus een nieuwe rechtsbasis om binnengrenscontroles in te voeren, dit voor hernieuwbare periodes van zes maanden. De Commissie evalueert de situatie om na te gaan of de maatregelen gerechtvaardigd blijven. Indien een dergelijk Raadsbesluit in voege treedt, worden compenserende maatregelen voorgesteld om de impact van binnengrenscontroles te minimaliseren.

3° Ten derde wil de Europese Commissie de aanpak van binnengrenscontroles optimaliseren. Concreet wil ze onder meer instrumenten aanreiken om controles, na

herinvoering door een lidstaat, op te heffen zonder dat dit een veiligheidsprobleem impliceert. Het voorstel verduidelijkt daarnaast welke binnengrenscontroles mogelijk zijn, zonder dat daarom sprake is van binnengrenscontroles zoals bedoeld in artikelen 25 en volgende van de Schengengrenscore. Het uitvoeren van controles door politie of ander openbaar gezag aan de binnengrenzen blijft mogelijk, zolang grenscontrole niet het doel is. Het mag dus niet gaan om systematische persoonscontroles zoals die aan de buitengrenzen plaatsvinden. Controles die de openbare orde of interne veiligheid willen handhaven en tot doel hebben om grensoverschrijdende criminaliteit te bestrijden, illegaal verblijf verbonden aan illegale migratie aan te pakken of om de verspreiding van een besmettelijke ziekte met epidemisch potentieel tegen te gaan, kunnen wel. Er kunnen ook controles aan de binnengrenzen uitgevoerd worden op basis van monitoring en surveillancetechnologieën.

Verder voert het voorstel een nieuwe 'transferprocedure' in. Voortaan kan een lidstaat een irreguliere migrant die in de nabijheid van de binnengrens werd aangehouden, tijdens een gezamenlijke politiepatrouille, toegang tot het grondgebied weigeren. De migrant in kwestie kan nadien teruggestuurd worden naar de lidstaat van afkomst. Deze procedure is uiteraard niet van toepassing op asielzoekers of migranten die bij aanhouding asiel aanvragen. Daarnaast voorziet het voorstel ook de wijziging van procedures en termijnen inzake de herinvoering van binnengrenscontroles. Ook worden enkele voorbeelden opgenomen van situaties die kunnen leiden tot herinvoering van binnengrenscontroles, waaronder volksgezondheidscrisis. Het voorstel stelt bovendien dat lidstaten aandacht moeten hebben voor de impact op grensregio's: compenserende maatregelen zijn nodig. Tot slot is er de wijziging van een bepaling in de Terugkeerrichtlijn voorzien. De Europese Commissie beoogt daarmee een betere aanpak van de uitdagingen die met secundaire bewegingen gepaard gaan.

Binnen de vier weken na de opheffing van binnengrenscontroles dient een lidstaat een rapport te publiceren. Indien de binnengrenscontroles langer dan twaalf maanden aanhouden, moet jaarlijks een dergelijk rapport worden uitgebracht. Zelf zal de Commissie jaarlijks rapporteren over de Schengenwerking. Hierin wordt elke beslissing rond heringevoerde binnengrenscontroles voor dat jaar opgenomen, alsook een beoordeling van de nood en proportionaliteit van deze herinvoeringen. Daarnaast informeert het rapport over trends inzake 'secundaire bewegingen' in de Schengenruimte.

2. Met de op 14 december 2021 gepubliceerde voorstellen liggen volgens de Europese Commissie alle wetgevende initiatieven op tafel om tot een goed werkend Europees asiel- en migratiesysteem te komen. Bovenal wordt daarmee de Schengenwerking, één van de kroonjuwelen van de Europese eenmaking, naast de interne markt en de gemeenschappelijke munt, gevrijwaard en versterkt. Alle voorstellen zijn onderling met elkaar verbonden en bieden de mogelijkheid om een allesomvattend antwoord te bieden op de uitdagingen waarmee de EU en de Schengenruimte geconfronteerd worden. De Commissie probeert in het voorstel voor alle lidstaten goed te doen. Aldus worden enerzijds oplossingen voorzien om secundaire bewegingen aan te pakken en worden de alternatieven verduidelijkt voor interne grenscontroles. Dit zonder te raken aan het prerogatief van lidstaten om binnengrenscontroles in te voeren indien noodzakelijk. Dat moet de zogenaamde bestemmingslidstaten gunstig stemmen. Anderzijds worden extra mogelijkheden aangereikt wanneer migranten geïnstrumentaliseerd worden. Dit zou 'frontlijn-lidstaten' dan weer moeten aanspreken. De vraag is echter of de voorgestelde oplossingen de lidstaten voldoende kunnen overtuigen.

De Vlaamse Regering blijft een pleitbezorger van een fundamentele verbetering van de Schengenregeling. Dit was reeds zo vóór de recente (geo-)politieke ontwikkelingen. In die zin wil ik dan ook deels verwijzen naar mijn antwoord op [Vraag](#)

[om uitleg nr. 3842](#) over de Schengenzonehervorming. De evaluatie van de nieuwe Commissievoorstellen gebeurt tegen de achtergrond van de Vlaamse visie op de hervorming van het Schengenkader. In de visienota op de toekomst van de EU, aangenomen door de vorige Vlaamse Regering, behoort "een versterkte Schengenzone met goed functionerende buitengrenscontroles" tot de tien thematische sleutels. Doel is om zo betere EU-beleidsresultaten te krijgen. Maar zoals deze nota ook aangeeft, behoort het Schengenacquis niet tot de formele Vlaamse bevoegdheden.

3. Alleen de federale collega's van de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU rapporteerden over de op 14 december 2021 gepubliceerde Commissievoorstellen. Officiële visies, noch van de federale overheid, noch van de andere deelstaten, zijn ons niet bekend. Evenmin vond er al een intra-Belgisch overleg plaats. Dit komt omdat de Commissievoorstellen nog geen voorwerp waren van politieke besprekingen op Raadsniveau.

Dergelijke voorstelling is overigens nog maar de start voor verdere technische en politieke besprekingen met inbegrip van de juridische elementen ervan. Op Belgisch niveau zullen die ook het voorwerp zijn van de besprekingen van de Directie-Generaal Europese Zaken en coördinatie (DGE) waarop Vlaanderen wordt uitgenodigd. Maar zoals reeds gesteld, behoort het Schengenacquis niet tot de formele Vlaamse bevoegdheden.

4. Zoals hiervoor reeds gemeld, wordt Vlaanderen uitgenodigd voor de DGE-besprekingen.